

Prædiken af Morten Munch

16. s. e. trinitatis / 23. sept. 2012

Tekst: Joh 11,19-45

GUDS TÅRER OG GUDS HERLIGHED VED LAZARUS' GRAV

Jesu sammensatte reaktion

Det er en af de stærkeste tekster, vi har i Det nye Testamente.

Vi hører om, hvordan Jesus vandrer ind i dødens og sorgens landskab hos denne familie på tre søskende, hvoraf kun to er tilbage, Martha og Maria – broren Lazarus ligger død i graven.

Jesu reaktion er sammensat. Den består af protest, gråd, sandhed og for det fjerde nåde i form af opvækkelsens under.

Selve døden møder han med protest og oprør.

Maria møder han med gråd og dyb medfølelse.

Marta møder han med et håbs- og sandhedsord.

Lazarus møder han med opvækkelsens kræfter – det livsord der er stærkere end døden.

Jeg vil sige lidt om hver af de fire reaktioner, og hvad det betyder for vores opfattelse af Gud og for vores møde med lidelsen og døden i tilværelsen.

Jesu håbs- og sandhedsord i mødet med Marta

Selv om Marta og Maria møder Jesus med ordret det samme udsagn:

'Herre, havde du været her, var min bror ikke død', er Jesu svar til dem forskelligt. Han møder dem, sådan som de hver i sær har brug for det.

Jesus møder Marta med sandheden om, hvem han selv er: "Jeg er opstandelsen og livet; den, der tror på mig, skal leve, om han end dør".

Jesus ser Martas behov for at reflektere over troen og forstå, hvordan den giver mening i mødet med døden.

Uden videre forklaringer siger Jesus til hende: Din bror skal opstå!

Hun tolker det ind i sit vante mønster – ja, engang i en fjern fremtid skal han opstå.

Jesus er ikke uenig, men vil lede Marta frem til en forståelse af, at han er livet her og nu, ikke kun i en fjern fremtid.

Jesus forbereder hende på det under, han snart vil udføre - ikke bare på at det skal ske, men på at forstå dets betydning.

At Lazarus skulle opvækkes fra de døde var i sig selv totalt grænseoverskridende, men efter opvækkelsen ville han ældes som alle andre og på et tidspunkt dø igen.

Jesus vil føre Marta hen til underets mening, der overstråler underet i sig selv: Hvis Jesus er selve livet, så er livets herre hos os også i døden som den større virkelighed, der overtrumfer døden.

Jesus spørger Marta direkte: Tror du det? Tror du, at jeg er selve livet?

Det er ikke et dogmatisk krydsforhør, men en sjælesørgerisk samtale, hvor Jesus hjælper Marta med at få fodfæste i forhold til, hvem han selv er: Selve livet.

Hun svarer: "Ja, Herre, jeg tror, at du er Kristus, Guds søn, ham som kommer til verden".

Den tro havde Marta antagelig også før, men rystet af døden har hun brug for at få det bekræftet fra Jesu egne læber: Jeg er opstandelsen og livet!

I mødet med døden som et grundfæstet og uomgængeligt livsvilkår, vil Jesus med sine ord grundfæste Marta i tilværelsens aller dybeste

grund: Hos den Gud, der er skaber af alt liv og dermed også kan skabe liv af døde.

Jesu gråd i mødet med Maria

I mødet med søsteren Maria og hendes gråd hører vi, at Jesus selv græder. Det er afgørende for det kristne gudsbillede.

At Gud græder er ingen selvfølge i religionernes verden. Gennem Jesus ser vi, at Gud er dybt berørt af menneskelig lidelse. Han står sammen med os i smerten som en bror.

Jesu viden om, hvad det vil ende med, får ham ikke til at læne sig tilbage i uberørthed. Hans ord om, at han er opstandelsen og livet står side om side med hans gråd over det tab, han selv og hans venner oplever. Begge dele indgår i hans reaktion overfor døden.

At sørge står ikke i modsætning til det kristne opstandelseshåb – som om sorg skulle vise, at vi så ikke rigtig tror på Jesu løfter.

Sorgen er menneskelig, og den er relevant, når vi oplever adskillelse.

Mennesker har mange forskellige måder at sørge på. Pointen her er ikke tårerne; vi udtrykker os forskelligt. Der er ikke bestemte mønstre, man skal gennemleve. Men oplevelsen af at det gør ondt at miste den, man holder af, er fælles – den er en del af det at være sandt autentisk menneske.

Jesus er i den kristne tro sand Gud og sandt menneske, dvs. han viser os gennem sine tårer både Guds ømhed for sin skabning, og at vi som skabninger kan være ægte i vores tro med de tab, vi bærer.

Der er hos Jesus ingen kunstig eliminering eller undertrykkelse af smerte, men der er medliden, medvandren – vi er ikke alene med vor smerte.

Mange ting i livet kan ikke bare fikses. Og når vi står midt i kaos, er de store ord til Marta om Jesus som opstandelsen og livet måske ikke

noget, vi kan forholde os til. Måske har vi bare brug for en, der græder sammen med os. Det gør ikke ordene mindre sande. Gud møder os mangfoldigt, og sådan som vi har brug for det, lige der hvor vi er.

Jesu protest i mødet med døden

Vi hører som en tredje reaktion, at Jesus "blev stærkt opbragt og kom i oprør" i mødet med dødens hærgen.

Der er plads til heftige og stærke følelser. Et af de ord, der anvendes, kan også oversættes med vrede. Der er også andre situationer, hvor Jesus viser vrede – når han renser templet, og når nogen vil hindre børnene i at komme til ham.

Jesu reaktion giver plads til den følelse af uretfærdighed, vi kan opleve, når sygdom og død rammer. Vi må gerne protestere. Jorden er i dens nuværende faldne tilstand fyldt med uretfærdighed.

Døden er en skingrende falsk disharmoni i forhold til det liv, Gud oprindeligt har skabt os til.

Døden er i det kristne livssyn en fjende - og det er den fjende Jesus protesterer over og gør oprør imod. Livsadskillelsen skal ikke romantiseres – og heller ikke fortrænges.

Som Paulus siger det i 1 Korintherbrev kap. 15: "Kristus skal være konge, indtil gud får lagt alle ting under hans fødder; som den sidste fjende tilintetgøres døden" (v.25-26).

Det fører os til det sidste element i Jesu reaktion overfor døden.

Jesu nyskabende nåde i mødet med den døde Lazarus

Jesus kalder på den døde. Provokerende og vanvittigt, ud fra menneskelig sund fornuft (det er 4. dag i et meget varmt klima).

Men den døde rører på sig, så meget han nu kan for ligklæderne.

Jesus er kommet for at give os mere end sund fornuft. Han er kommet for at give os Guds herlighed.

Som han siger til Marta: Har jeg ikke sagt dig, at hvis du tror, skal du se Guds herlighed.

Til alles bestyrtelse og forundring kommer Lazarus ud, og Jesus siger til ham: Løs ham (af ligklæderne) og lad ham gå!

Døden kan ryste os, men opstandelsens kræfter er ikke mindre rystende, når evigheden griber ind i tiden.

Det evige liv er i Johannes Evangeliet ikke kun fremtid, men også nutid. Det er allerede nu at være sat i forbindelse med det, som døden ikke kan bryde.

Vi er kaldt ud af gravhulen allerede nu i troen på Jesus. Måske vaklende, stadig i bandager, men hvis han, som er opstandelsen og livet, bor i os, så har vi del i et liv, der ikke kan standses og aldrig visner – om vi end dør.

Også på gravens rand er vi inddraget i Guds store sejrende kærlighedshistorie.

Sammenfatning

Der er forskellige menneskelige strategier til håndtering af døden. Det kan som nævnt være fortrængning eller romantisering.

I den kristne tro ses døden i øjnene med plads til det genuint menneskelige og det genuint guddommelige/nådefulde.

Sorg, protest, sandhedsord og opstandelseskraft er alt sammen en del af Jesu reaktion ved Lazarus' grav – for at vise os, at netop sådan er Gud kommet os nær – netop sådan er han tilstede blandt os.

Amen